

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.3.43>

REGIONALNY POZIOM INTERAKCJI STOWARZYSZEŃ PUBLICZNYCH Z PODMIOTAMI ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Darya Hubachowa,

student Katedry Konstytucyjnego i Administracyjnego Prawa

Zaporoski Uniwersytet Narodowy (Zaporoże, Ukraina)

ORCID ID: 0009-0001-3876-3260

gubachova12@ukr.net

W artykule zbadano regionalny poziom interakcji stowarzyszeń publicznych z podmiotami administracji publicznej. Ustalono, że regionalny poziom interakcji między stowarzyszeniami publicznymi a władzami publicznymi, biorąc pod uwagę dominację lokalnych organów wykonawczych w każdym regionie, stanowi największą siłę napędową wpływu instytucji społeczeństwa obywatelskiego na państwo.

Wyróżniono system interakcji stowarzyszeń społecznych z władzami publicznymi na poziomie regionalnym. Analizie poddano charakterystyczne formy interakcji stowarzyszeń społecznych z władzami publicznymi, które przyczyniają się do kształtowania i realizacji polityki państwa oraz rozwiązywania problemów lokalnych (charakterystyczne dla wszystkich poziomów interakcji), a mianowicie: udział w konsultacjach; udział w opracowywaniu normatywnych aktów prawnych; udział w tworzeniu organów opiniotwórczo-doradczych podlegających władzom państwowym.

Słowa kluczowe: poziom regionalny, stowarzyszenia społeczne, władza publiczna, interakcja, akty regulacyjne i prawne, ciała doradcze.

REGIONAL LEVEL OF INTERACTION OF PUBLIC ASSOCIATIONS WITH SUBJECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION

Daria Gubachova

Postgraduate Student at the Department of Constitutional and Administrative Law

Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

ORCID ID: 0009-0001-3876-3260

gubachova12@ukr.net

The article examines the regional level of interaction of public associations with subjects of public administration. It was established that the regional level of interaction between public associations and public authorities, given the prevalence of local executive bodies in each region, forms the most driving force of the influence of civil society institutions on the state.

The system of interaction of public associations with public authorities at the regional level is singled out. The characteristic forms of interaction of public associations with public authorities that contribute to the formation and implementation of state policy and the resolution of local issues (characteristic of all levels of interaction) are analyzed, namely: participation in consultations; participation in the development of normative legal acts; participation in the formation of consultative, advisory bodies under state authorities.

Key words: regional level, public associations, public authority, interaction, regulatory and legal acts, advisory bodies.

РЕГІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ З СУБ'ЄКТАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Дар'я Губачова,

здобувачка кафедри конституційного та адміністративного права

Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

ORCID ID: 0009-0001-3876-3260

gubachova12@ukr.net

У статті досліджено регіональний рівень взаємодії громадських об'єднань з суб'єктами публічної адміністрації. Встановлено, що регіональний рівень взаємодії між громадськими об'єднаннями та органами публічної влади, з огляду на поширеність місцевих органів виконавчої влади у кожній області, утворює найбільш рушійну силу впливу інститутів громадянського суспільства на державу.

Виділено систему взаємодії громадських об'єднань з органами публічної влади на регіональному рівні. Проаналізовано характерні форми взаємодії громадських об'єднань з органами публічної влади, що сприяють формуванню та реалізації державної політики та вирішенню місцевих питань (властиві для всіх рівнів взаємодії), а саме: участь у проведенні консультацій; участь у розробленні нормативно-правових актів; участь в утворенні консультативних, дорадчих органів при органах державної влади.

Ключові слова: регіональний рівень, громадські об'єднання, публічна влада, взаємодія, нормативно-правові акти, консультативні органи.

Взаємодія громадських об'єднань та органів публічної влади є ключовим елементом функціонування сучасного суспільства, адже спрямована на вирішення загальних проблем, поліпшення якості життя громади та формування життєздатного суспільства. Відповідно до положень Закону України «Про громадські об'єднання», під останнім розуміється добровільне об'єднання фізичних та/або юридичних осіб приватного права, яке формується з метою захисту та реалізації прав і інтересів учасників, а також для вирішення різноманітних суспільних питань, таких як економічні, соціальні, культурні та екологічні (Про громадські об'єднання, 2012). Тобто, правова природа громадських об'єднань полягає в тому, що вони є важливою частиною суспільства та представлені групою осіб, які об'єднують свої зусилля та ресурси для досягнення спільних цілей чи вирішення конкретних проблем.

Дослідження проблематики суб'єктів публічної адміністрації в цілому та громадських об'єднань, зокрема, займалися такі вчені, як: В.Б. Авер'янов, Л.Р. Біла-Тіунова, Т.І. Білоус-Осінь, М.Ю. Віхляев, В.В. Галунько, В.М. Гарашук, Є.С. Додіна, Т.О. Карабін, С.В. Ківалов, Т.О. Коломонець, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, Є.В. Курінний, О.С. Лагода, І.М. Лазарев, Д.В. Лученко, О.Л. Макаренков, Р.С. Мельник, О.І. Миколенко та інші. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць, що стосуються правового статусу громадських об'єднань, ряд питань їх взаємодії з публічними інституціями на різних рівнях є малодослідженими, що обумовлює актуальність обраної тематики.

Специфіка громадських об'єднань полягає в тому, що вони можуть мати різні форми, види та статуси, проте основне їх спільне призначення розкривається в тому, що останні:

мають на меті представлення інтересів суспільства (через інтереси окремої громади). Громадські об'єднання можуть діяти як голос громади шляхом висловлення її поглядів та інтересів. Вони представляють окремі соціальні чи культурні групи, а також можуть виступати в ролі захисників інтересів вразливих груп населення;

сприяють громадянській участі, активізму та громадянському вихованню. Громадські об'єднання сприяють активізації громадянської участі, залучаючи людей до процесів прийняття рішень та громадської діяльності, тим самим забезпечують зростання свідомої та громадсько-активної молоді;

забезпечують розвиток громадської солідарності та реалізацію спільних проєктів. Громадські об'єднання сприяють формуванню громадської солідарності, підтримуючи взаємодію та спільні зусилля для досягнення спільних цілей. Крім того, саме громадські об'єднання можуть ініціювати та реалізовувати проєкти, спрямовані на соціальний розвиток, освіту, культуру, спорт тощо;

є реакцією на суспільні проблеми. Громадські об'єднання можуть бути платформою для висловлення та реакції на суспільні проблеми, зокрема соціальні нерівності, екологічні питання, права людини тощо.

Саме з огляду на досить важливу роль громадських об'єднань як інститутів громадянського суспільства, їх взаємодія з органами публічної влади є фактором, що виступає базисом формування демократичного суспільства. Ще у Білій книзі «Європейське врядування» було підкреслено необхідність демократичних інститутів на європейському та національному рівнях докладати всі можливі зусилля для відновлення зв'язку з громадянами та підвищення ефективності державного управління. Особливо зверталася увага на посилення громадської участі в політичному процесі та впровадженні прозорих та відкритих процедур у прийнятті рішень, що обумовлювалося:

1) забезпеченням доступної інформації онлайн щодо підготовки програмних заходів на всіх етапах прийняття рішень;

2) встановленням та публікуванні мінімальних стандартів проведення консультацій;

3) зміцненням взаємодії з широкою громадськістю стосовно питань загальноєвропейського значення, надаючи можливість громадянам контролювати процес прийняття рішень на всіх етапах;

4) встановленням партнерських відносин, що виходять за межі мінімальних стандартів і зобов'язують до проведення додаткових консультацій (Міжнародна практика заходів, спрямованих на зміцнення довіри між державою та організаціями громадянського суспільства, 2010: 6).

Прагнення України щодо вступу до Європейського Союзу сприяє створенню за забезпеченню нормативних, організаційних та кадрових умов щодо ефективної взаємодії громадських об'єднань та органів публічної влади. На законодавчому рівні засади взаємодії громадських об'єднань з органами публічної влади визначені ст. 22 Закону України «Про громадські об'єднання», відповідно до якої у межах своєї діяльності громадські об'єднання взаємодіють з органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування (Про громадські об'єднання, 2012). Усвідомлюючи поділ єдиної державної влади на три гілки, складну систему органів державної виконавчої влади та аспект розподілу вказаних органів відповідно до їх компетенції, вказане дає підстави до виокремлення рівнів взаємодії громадських об'єднань та органів публічної влади. Вперше поділ органів державної влади залежно від юрисдикції було окреслено наказом Національного агентства з питань державної служби «Про затвердження Каталогу типових посад державної служби і критеріїв віднесення до таких посад». Згідно вказаного документу, з метою спрощення координації дій між державними органами було визначено три рівні їх територіальної юрисдикції, серед яких:

а) перший рівень, куди входять державні органи, чия діяльність охоплює всю територію України;

б) другий рівень, куди входять державні органи, чия юрисдикція розповсюджується на територію Автономної Республіки Крим, однієї або кількох областей, а також міст Києва та Севастополя;

в) третій рівень, куди входять державні органи, чия юрисдикція охоплює територію одного або кількох районів, районів у містах, або міст обласного значення (Про затвердження Каталогу типових посад

державної служби і критеріїв віднесення до таких посад, 2020). Вказаний розподіл стосується виключно органів державної виконавчої влади, натомість ведучи мову про органи місцевого самоврядування, відмітимо, що вони формують самостійний вид публічної влади (муніципальну владу), мають локальне значення, утворюються в межах територіальних громад, а тому формують наступні рівні юрисдикції (четвертий рівень, для прикладу).

Аналізуючи наведений поділ державних органів залежно від їх юрисдикції та меж впливу, цілком логічним є виділити наступні рівні взаємодії між громадськими об'єднаннями та органами публічної влади:

1) Всеукраїнський або національний рівень. Сюди відноситься взаємодія громадських об'єднань із центральними органами виконавчої влади, чия юрисдикція розповсюджується на всю територію України (зокрема, міністерства, агентства, служби, центральні органи виконавчої влади, що володіють спеціальним статусом тощо);

2) Регіональний рівень, що охоплює обласний та районний рівень, а також територію АР Крим. Сюди відноситься взаємодія громадських об'єднань з місцевими органами виконавчої влади (в першу чергу місцеві державні адміністрації) на обласному та районному рівнях, а також місцевими органами виконавчої влади АР Крим;

3) Місцевий рівень, куди входить взаємодія громадських об'єднань із органами місцевого самоврядування на рівні окремих міст.

Саме регіональний рівень взаємодії між громадськими об'єднаннями та органами публічної влади, з огляду на поширеність місцевих органів виконавчої влади у кожній області, утворює найбільш рушійну силу впливу інститутів громадянського суспільства на державу. У загальному вигляді систему взаємодії громадських об'єднань з органами публічної влади на регіональному рівні доцільно представити наступним чином:

а) місцеві державні адміністрації, які включають обласні державні адміністрації (Вінницька обласна державна адміністрація, Дніпропетровська обласна державна адміністрація, Житомирська обласна державна адміністрація, Запорізька обласна державна адміністрація, Одеська обласна державна адміністрація тощо) та районні державні адміністрації (що утворюються в межах окремих областей, наприклад, в межах Вінницької області функціонують Вінницька, Гайсинська, Жмеринська, Могилів-Подільська, Тульчинська, Хмельницької районні державні адміністрації);

б) територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (наприклад, територіальними органами Міністерства юстиції України є Головне управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, обласні, Київське та Севастопольське міські управління юстиції);

в) військово-цивільні адміністрації (формується в умовах воєнного стану та розподіляються на обласні військові адміністрації, районні військові адміністрації та військові адміністрації населених пунктів (міські, селищні, сільські).

Як вже зверталось увагу, Закон України «Про громадські об'єднання», характеризує форми взаємодії громадських об'єднань з органами публічної влади, що сприяють формуванню та реалізації державної політики та вирішенню місцевих питань, звертає увагу на наступні (що є властивими для всіх рівнів взаємодії): участь у проведенні консультацій; участь у розробленні нормативно-правових актів; участь в утворенні консультативних, дорадчих органів при органах державної влади.

Проведення консультацій з представниками інститутів громадянського суспільства, зокрема громадських об'єднань, регламентовано Порядком проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» № 996 від 03.11.2010 року. Згідно даної постанови, реалізація консультацій з громадськістю сприяє встановленню системного діалогу між органами виконавчої влади та громадськістю з метою підвищення якості ухвалення рішень з ключових аспектів державного та суспільного життя. Загальні засади проведення консультацій з громадськістю зводяться до наступного: а) організація консультацій з громадськістю здійснюється органом виконавчої влади, який є головним розробником проекту нормативно-правового акта або уповноважений здійснювати підготовку пропозицій щодо реалізації державної політики у відповідній сфері; б) консультації з громадськістю організуються відповідно до річного плану, який схвалюється органом виконавчої влади; в) інформація про консультації з громадськістю слід розмішувати на офіційному веб-сайті органу виконавчої влади в розділі «Консультації з громадськістю»; г) відомості про результати публічного обговорення та електронних консультацій з громадськістю орган виконавчої влади обов'язково надаються громадськості шляхом опублікування звіту (Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, 2010).

Прикладом може слугувати зустріч Київської міської державної адміністрації з громадськістю від 25.05.2018 року, що стосувалася обговорення проекту розпорядження «Про встановлення тарифів на перевезення пасажирів і вартості проїзних квитків у міському пасажирському транспорті, який працює у звичайному режимі». Представниками від громадських організацій на даному засіданні були Громадська рада при виконавчому органі Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації) та громадська організація «Комітет захисту прав людини і свободи слова» (Протокол зустрічі з громадськістю від 25.05.2018 з питань обговорення проекту розпорядження виконавчого органу Київської міської державної адміністрації «Про встановлення тарифів на перевезення пасажирів і вартості проїзних квитків у міському пасажирському транспорті, який працює у звичайному режимі, 2018). Загалом згідно статичних даних на перший квартал 2023 року (січень – березень) Київською міською державною адміністрацією було проведено 25 консультацій з громадськими об'єднаннями, що відбувалися у формі нарад з громадськістю,

засідань «за круглим столом», зустрічей, електронних консультацій та робочих груп (Щоквартальні звіти про проведені консультації з громадськістю та взаємодію з Громадською радою при виконавчому органі Київської міської ради, 2023).

Специфічним є те, що у процесі проведення консультацій з громадськими об'єднаннями останні мають право вносити пропозиції та зауваження до проектів винесених на обговорення нормативно-правових актів, тим самим беручи участь у їх розробленні. Згідно даних Вінницької районної державної адміністрації, консультації з громадськістю є дієвим механізмом прийняття нормативно-правових актів. Так, за результатами обговорення проектів розпоряджень з інститутами громадянського суспільства, громадськістю, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування було прийнято розпорядження Голови даних Вінницької районної державної адміністрації «Про проведення у Вінницькому районі заходів, пов'язаних 32-ми роковинами Чорнобильської трагедії», «Про відзначення у Вінницькому районі Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав та 29-ї річниці виведення військ колишнього СРСР з Республіки Афганістан», «Про відзначення на Вінниччині 25-ї річниці незалежності України» тощо (Звіти за результатами обговорення. Вінницька районна державна адміністрація, 2023).

Сумською обласною державною адміністрацією було організовано проведення громадського обговорення проекту розпорядження Голови Сумської обласної державної адміністрації «Про орієнтовний план проведення Сумською обласною державною адміністрацією – обласною військовою адміністрацією консультацій з громадськістю у 2024 році». Проект розпорядження був розроблений Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Сумської обласної державної адміністрації на підставі пропозицій внутрішніх структур обласної адміністрації. Громадське обговорення заплановане з 14 по 28 грудня 2023 року і відбудеться у формі електронних консультацій з громадськістю (Проект розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації «Про орієнтовний план проведення Сумською обласною державною адміністрацією – обласною військовою адміністрацією консультацій з громадськістю у 2024 році», 2023).

Участь громадських об'єднань в утворенні консультативних, дорадчих органів при органах державної влади, а саме місцевих державних адміністраціях визначено Типовим положенням про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації, затвердженого постановою «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» № 996 від 03.11.2010 року. Громадські ради, що діють при різних урядових органах на різних рівнях влади, виступають як тимчасові консультативні та дорадчі органи, до складу яких входять представники інститутів громадянського суспільства. З їхньою допомогою громадськість має змогу активно залучатися до формування та впровадження державної та регіональної політики.

Громадська рада діє на підставі Положення про громадську раду, яке опубліковується на офіційному веб-сайті органу виконавчої влади, в якому такий орган було утворено. Одним із завдань громадської ради є підтримка врахування громадської думки відповідним органом виконавчої влади під час створення та впровадження державної та регіональної політики, що реалізується завдяки наступним завданням: розроблення та внесення пропозицій до орієнтованого плану консультацій з громадськістю, які подає органу виконавчої влади; формулювання та представлення органу виконавчої влади пропозиції з організації консультацій з громадськістю, включаючи залучення представників зацікавлених сторін; підготовлення та подання органу виконавчої влади пропозицій, висновків та аналітичних матеріалів щодо розв'язання питань у відповідній сфері, розробка проектів нормативно-правових актів; здійснення громадського моніторингу, враховуючи пропозиції та зауваження громадськості, забезпечуючи прозорість та відкритість своєї діяльності та дотримання нормативно-правових актів, що спрямовані на запобігання та протидію корупції; здійснення інформування громадськості про свою роботу, прийняті рішення та стан їх виконання, що підлягають публікації на офіційному веб-сайті органу виконавчої влади тощо (Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації, 2010).

Підсумовуючи приходимо до **висновків**, що регіональний рівень взаємодії громадських об'єднань з суб'єктами публічної адміністрації характеризується сукупністю усталених форм взаємин з органами публічної влади. При цьому, аналіз практики взаємодії означених суб'єктів дозволяє констатувати вплив громадських об'єднань на органи державної виконавчої влади. Співпраця між ними має прояв як ефективний інструмент для удосконалення демократичних процесів та задоволення інтересів громадян. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз конкретних механізмів впливу та розробку ефективних стратегій співпраці між громадськими об'єднаннями та органами державної виконавчої влади.

Список використаних джерел:

1. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>.
2. Міжнародна практика заходів, спрямованих на зміцнення довіри між державою та організаціями громадянського суспільства: дослідження / Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Київ, 2010.
3. Про затвердження Каталогу типових посад державної служби і критеріїв віднесення до таких посад: Наказ НАДС від 18.12.2020 р. № 246-20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0246859-20#Text>.

4. Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#n30>.
5. Протокол зустрічі з громадськістю від 25.05.2018 з питань обговорення проекту розпорядження виконавчого органу Київської міської державної адміністрації «Про встановлення тарифів на перевезення пасажирів і вартості проїзних квитків у міському пасажирському транспорті, який працює у звичайному режимі». URL: https://kyivcity.gov.ua/petytsii_ta_hromadska_aktivnist/obhovorennia_normatyvno-pravovykh_aktiv/zviti_za_rezultatami_konsultatsiy_z_gromadskisty/protokol_zustrichi_z_gromadskisty_vid_25052018_z_pitan_obgovorennia_proektu_rozporyadzhennya_vikonavchogo_organu_kivsko_misko_radi_kmدا_pro_vstanovlennya_tarifiv_na_perevezennya_pasazhiriv_i_vartosti_proznikh_kvitykiv_u_miskomu_pasazhirskomu_transporti_ya/.
6. Щоквартальні звіти про проведені консультації з громадськістю та взаємодію з Громадською радою при виконавчому органі Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації). URL: https://kyivcity.gov.ua/petytsii_ta_hromadska_aktivnist/obhovorennia_normatyvno-pravovykh_aktiv/ItemText_1552988492.
7. Звіти за результатами обговорення. Вінницька районна державна адміністрація. URL: <https://www.vinrda.gov.ua/hromadianam/konsultatsii-z-hromadskisty/zvity-za-rezultatami-obhovorennia>.
8. Проект розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації «Про орієнтовний план проведення Сумською обласною державною адміністрацією – обласною військовою адміністрацією консультацій з громадськістю у 2024 році». URL: <https://sm.gov.ua/uk/oda/2-uncategorised/33050-proiekt-rozporiadzhennia-holovy-sumskoi-oblasnoi-derzhavnoi-administratsii-pro-oriientovnyi-plan-provedennia-sumskoiu-oblasnoiu-derzhavnoiu-administratsiieiu-oblasnoiu-viiskovoiu-administratsiieiu-konsultatsii-z-hromadskisty-u-2024-rotsi.html>.
9. Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#n30>.

References

1. Pro hromads'ki ob'yednannya: Zakon Ukrayiny vid 22.03.2012 r. № 4572-VI. [On public associations: Law of Ukraine dated March 22, 2012 No. 4572-VI.] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> [in Ukrainian].
2. Mizhnarodna praktyka zakhodiv, spryamovanykh na zmitsnennya doviry mizh derzhavoyu ta orhanizatsiyamy hromadyans'koho suspil'stva: doslidzhennya / Koordynator proektiv OBSYE v Ukrayini. Kyiv, 2010 [International practice of measures aimed at strengthening trust between the state and civil society organizations: research / OSCE project coordinator in Ukraine. Kyiv, 2010]. [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennya Katalohu typovykh posad derzhavnoyi sluzhby i kryteriyiv vidnesennya do takykh posad: Nakaz NADS vid 18.12.2020 r. № 246-20 [On the approval of the Catalog of typical civil service positions and the criteria for assignment to such positions: NADS Order No. 246-20 dated 12.18.2020]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0246859-20#Text>. [in Ukrainian].
4. Poryadok provedennya konsul'tatsiy z hromads'kisty z pytan' formuvannya ta realizatsiyi derzhavnoyi polityky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 03.11.2010 r. № 996 [The procedure for conducting consultations with the public on issues of formation and implementation of state policy: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 3, 2010 No. 996]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#n30>. [in Ukrainian].
5. Protokol zustrichi z hromads'kisty vid 25.05.2018 z pytan' obhovorennia proektu rozporiadzhennya vykonavchoho orhanu Kyyivs'koyi mis'koyi derzhavnoyi administratsiyi «Pro vstanovlennya taryfiv na perevezennya pasazhyriv i vartosti proyiznykh kvitykiv u mis'komu pasazhyrs'komu transporti, yakyyu pratsyuye u zvychnomomu rezhymi» [Minutes of the meeting with the public dated 05/25/2018 on the discussion of the draft order of the executive body of the Kyiv City State Administration “On establishing tariffs for the transportation of passengers and the cost of travel tickets in the city’s passenger transport operating in normal mode”]. URL: https://kyivcity.gov.ua/petytsii_ta_hromadska_aktivnist/obhovorennia_normatyvno-pravovykh_aktiv/zviti_za_rezultatami_konsultatsiy_z_gromadskisty/protokol_zustrichi_z_gromadskisty_vid_25052018_z_pitan_obgovorennia_proektu_rozporyadzhennya_vikonavchogo_organu_kivsko_misko_radi_kmدا_pro_vstanovlennya_tarifiv_na_perevezennya_pasazhiriv_i_vartosti_proznikh_kvitykiv_u_miskomu_pasazhirskomu_transporti_ya/. [in Ukrainian].
6. Shchokvartal'ni zvity pro provedeni konsul'tatsiyi z hromads'kisty ta vzayemodiyu z Hromads'koyu radoyu pry vykonavchomu orhani Kyyivs'koyi mis'koyi rady [Quarterly reports on consultations with the public and interaction with the Public Council under the executive body of the Kyiv City Council]. URL: https://kyivcity.gov.ua/petytsii_ta_hromadska_aktivnist/obhovorennia_normatyvno-pravovykh_aktiv/ItemText_1552988492. [in Ukrainian].
7. Zvity za rezul'tatami obhovorennia. Vinnyts'ka rayonna derzhavna administratsiya [Reports on the results of the discussion. Vinnytsia District State Administration]. URL: <https://www.vinrda.gov.ua/hromadianam/konsultatsii-z-hromadskisty/zvity-za-rezultatami-obhovorennia>. [in Ukrainian].
8. Proiekt rozporiadzhennya holovy Sums'koyi oblasnoyi derzhavnoyi administratsiyi «Pro oriientovnyy plan provedennya Sums'koyu oblasnoyu derzhavnoyu administratsiyeyu – oblasnoyu viys'kovoyu administratsiyeyu konsul'tatsiy z hromads'kisty u 2024 rotsi» [Draft order of the head of the Sumy regional state administration «On the tentative plan for holding consultations with the public by the Sumy regional state administration - the regional military administration in 2024»]. URL: <https://sm.gov.ua/uk/oda/2-uncategorised/33050-proiekt-rozporiadzhennia-holovy-sumskoi-oblasnoi-derzhavnoi-administratsii-pro-oriientovnyi-plan-provedennia-sumskoiu-oblasnoiu-derzhavnoiu-administratsiieiu-oblasnoiu-viiskovoiu-administratsiieiu-konsultatsii-z-hromadskisty-u-2024-rotsi.html> [in Ukrainian].

9. Typove polozhennya pro hromads'ku radu pry ministerstvi, inshomu tsentral'nomu orhani vykonavchoyi vlady, Radi ministriv Avtonomnoyi Respubliky Krym, oblasniy, Kyyivs'kiy ta Sevastopol's'kiy mis'kiy, rayonniy, rayonniy u mm. Kyyevi ta Sevastopoli derzhavniy derzhavniy administratsiyi: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 03.11 2010 r. № 996 [Standard provision on the public council under the ministry, another central body of executive power, the Council of Ministers of the Autonomous Republic of Crimea, regional, Kyiv and Sevastopol city, district, district in mm. Kyiv and Sevastopol to the state administration: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 3, 2010 No. 996]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#n30>[in Ukrainian].